

УДК 336.76:368

THE STRATEGIC ROLE OF INSURANCE PRODUCTS IN THE DEVELOPMENT OF THE UKRAINIAN STOCK MARKET

СТРАТЕГІЧНА РОЛЬ СТРАХОВИХ ПРОДУКТІВ У РОЗВИТКУ ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Honchar N. P./ Гончар Г.П.*c.e.s., as.prof./ к.е.н., доц.*

ORCID ID: 0000-0002-1484-1666

*Chortkiv Educational and Research Institute of Entrepreneurship and Business of West Ukrainian National University**Chortkiv, 46, S. Bandera St., 48500**Чортківський навчально-науковий інститут підприємництва і бізнесу
Західноукраїнського національного університету**м. Чортків, вул. С.Бандери 46, 48500***Nipialidi O.Yu./ Ніп'яліді О.Ю.,***c.e.s., as.prof./ к.е.н., доц.*

ORCID ID: 0000-0002-9962-2939

*West Ukrainian National University, Ternopil, 11 Lvivska st., 46009,**Західноукраїнський національний університет м. Тернопіль, вул. Львівська, 11, 46009*

Анотація. У статті досліджено стратегічну роль страхових продуктів у розвитку фондового ринку України. Проаналізовано основні ризики, що обмежують його функціонування, та окреслено напрями використання страхових механізмів як інструментів мінімізації ризиків. Розглянуто можливості застосування страхування невиконання зобов'язань емітентів, кредитно-дефолтних свопів, parametric-моделей та кіберстрахування у контексті посткризового відновлення економіки. Показано, що інтеграція страхових продуктів у біржову діяльність сприяє формуванню довіри інвесторів, підвищенню інвестиційної активності, стабілізації фінансової системи та гармонізації українського ринку з міжнародними стандартами, що має практичне значення для розвитку корпоративних фінансів та підвищення конкурентоспроможності економіки.

Ключові слова: фондовий ринок, страхові продукти, ризики, фінансова стабільність, інвестиції, CDS, кіберстрахування, корпоративні фінанси, страхування зобов'язань.

Вступ.

У сучасних умовах посткризового відновлення Україна стикається з безпрецедентними викликами, що охоплюють усі сфери економіки – від макрофінансової стабільності до інституційної трансформації. Особливої уваги потребує фондовий ринок як ключовий елемент фінансової інфраструктури, здатний мобілізувати інвестиції, підтримувати підприємницьку активність та формувати довгострокові джерела фінансування.

Разом із тим, реалії українського фондового ринку свідчать про низький рівень активності, обмежену кількість емітентів, слабку участь інституційних

інвесторів та недостатню глибину ринку. Однією з причин цього є високий рівень ризиків, що супроводжують біржову діяльність: політична нестабільність, валютні коливання, недосконалість регуляторного середовища, а також обмежений доступ до страхових механізмів.

У цьому контексті страхові продукти набувають стратегічного значення як інструменти мінімізації ризиків і підвищення інвестиційної привабливості. Їх інтеграція у фондовий ринок дозволяє компенсувати ризики, забезпечити стабільність та сприяти формуванню нової архітектури фінансової системи України.

У науковій літературі останніх років питання розвитку фондового та страхового ринку України отримали значну увагу. Дослідники акцентують на проблемах ліквідності, капіталізації та правового регулювання, а також окреслюють перспективи інтеграції у світову фінансову систему. Найбільш показовими у цьому контексті є такі праці: О.М. Ромашко, Н.О. Крихівська та Т.М. Оришин [2], які підкреслюють стратегічну роль страхових компаній у фінансовому ринку та їхню функцію акумуляції й перерозподілу ресурсів; Ю. Шулик [4], що аналізує сучасний стан фондового ринку та наголошує на потребі посилення ролі інституційних інвесторів і вдосконалення законодавчої бази; В.Я. Голюк, В.З. Кузьмінський та О.Г. Чумаченко [1], котрі відзначають вплив макроекономічних і політичних чинників на розвиток ринку цінних паперів та підкреслюють важливість прозорості й залучення іноземних інвестицій; В. Харабара, Р. Грешко та В. Харабара [3], які узагальнюють актуальні проблеми фондового ринку України та визначають напрями його реформування.

У класичній роботі зарубіжних науковців R. Morck, A. Shleifer та R.W. Vishny [9] фондовий ринок розглядається як багатофункціональний інститут, що виконує роль індикатора майбутньої економічної активності, джерела інформації для менеджерів, інструмента фінансування та фактора соціального тиску на управлінські рішення. Автори доводять, що динаміка фондового ринку не є «другорядним шоу», а має безпосередній вплив на інвестиційні процеси та корпоративне управління, формуючи очікування бізнесу й визначаючи

поведінку менеджерів.

Водночас недостатньо дослідженим залишається питання інтеграції страхових продуктів у діяльність фондового ринку як системного буфера ризиків, що й визначає актуальність дослідження. Отже, проведений аналіз свідчить про наявність наукового підґрунтя для подальших досліджень, проте залишає простір для розробки нових підходів до інтеграції страхових продуктів у діяльність фондового ринку України.

Метою статті є дослідження стратегічної ролі страхових продуктів у розвитку фондового ринку України та визначення їхнього потенціалу у забезпеченні стабільності фінансової системи.

Основний текст.

Фондовий ринок України функціонує в умовах підвищеної невизначеності, що зумовлено як внутрішніми, так і зовнішніми чинниками. Серед них – тривала політична нестабільність, військові ризики, коливання валютного курсу, недосконалість регуляторної бази та обмежена ліквідність фінансових інструментів. Усе це створює складне середовище для інвесторів, яке характеризується високим рівнем ризиків та значними бар'єрами для залучення капіталу.

Водночас глобальні тенденції, такі як цифрова трансформація фінансових ринків та зростання кіберзагроз, посилюють вразливість українського фондового ринку. Це потребує системного підходу до аналізу ризиків та пошуку ефективних механізмів їх компенсації.

Для кращого розуміння природи цих загроз доцільно здійснити їх класифікацію за основними категоріями. Такий підхід дозволяє не лише структурувати ризики, а й визначити напрями застосування страхових продуктів як інструментів їх нейтралізації. Для систематизації цих загроз доцільно виділити їх основні категорії, які наведено у Таблиці 1.

Таблиця 1 – Основні ризики фондового ринку України

Категорія ризику	Характеристика
Політичні	Нестабільність політичної системи, військові дії, геополітична напруга.
Валютні	Коливання курсу національної валюти, що ускладнюють прогнозування доходності.
Регуляторні	Недосконалість законодавчої бази, слабка інституційна спроможність регуляторів.
Фінансові	Низька ліквідність, обмежена кількість інструментів, слабка участь інвесторів.
Технологічні	Кіберзагрози, недостатній рівень цифрової безпеки біржових платформ.
Соціально-економічні	Демографічні проблеми, відтік капіталу, низький рівень фінансової культури.

Джерело: авторська розробка

Як видно з наведеної класифікації, ризики фондового ринку України мають багатовимірний характер і охоплюють політичну, економічну, технологічну та соціальну сфери. Політичні та валютні чинники формують зовнішнє середовище, яке безпосередньо впливає на довіру інвесторів та стабільність фінансових потоків. Як зазначають В.Я. Голюк, В.З. Кузьмінський та О.Г. Чумаченко [1], макроекономічні та політичні чинники суттєво впливають на розвиток ринку цінних паперів, формуючи високий рівень невизначеності. В. Харабара, Р. Грешко та В. Харабара [3] підкреслюють, що актуальні проблеми фондового ринку України пов'язані з низькою ліквідністю та обмеженою участю інституційних інвесторів. Регуляторні та фінансові ризики відображають внутрішні проблеми ринку, пов'язані з недосконалістю законодавчої бази, низькою ліквідністю та обмеженою участю інституційних інвесторів.

Окрему групу становлять технологічні та соціально-економічні ризики, що зумовлені цифровою трансформацією та структурними проблемами економіки. Кіберзагрози та недостатній рівень фінансової культури населення посилюють вразливість ринку, обмежуючи його інвестиційний потенціал.

У сукупності ці фактори створюють складне середовище, у якому фондовий ринок не може повною мірою виконувати свої функції без додаткових механізмів захисту. Саме страхові продукти здатні компенсувати негативний вплив

зазначених ризиків, забезпечуючи стабільність та підвищуючи інвестиційну привабливість ринку.

У сучасних умовах високої невизначеності страхові продукти стають стратегічним інструментом зниження ризиків та підвищення інвестиційної привабливості фондового ринку України. Їх інтеграція у біржову діяльність дозволяє компенсувати втрати, забезпечити стабільність та сформувати довіру учасників ринку.

Одним із ключових напрямів є страхування невиконання зобов'язань емітентів. Воно забезпечує захист інвесторів від ризику дефолту компаній, що випускають цінні папери. Такий механізм підвищує довіру до ринку та стимулює залучення капіталу, оскільки інвестори отримують гарантії збереження своїх вкладень навіть у разі неплатоспроможності емітента.

Важливим інструментом є кредитно-дефолтні свопи (CDS), які використовуються для хеджування ризику падіння вартості активів. Завдяки їм інвестори мають можливість компенсувати втрати у випадку дефолту чи різкого зниження котирувань. Це робить ринок більш передбачуваним та зменшує ймовірність панічних розпродажів. Окрему роль відіграють parametric-моделі страхування, що передбачають автоматичні виплати за попередньо визначених сценаріїв. Згідно з дослідженням Bain & Company [5], сучасні страхові інструменти дедалі більше орієнтуються на ризик-профілактику та використання інноваційних моделей, що підвищують стійкість фінансових ринків.

Не менш актуальним є кіберстрахування, яке захищає біржові платформи та інфраструктуру від кіберзагроз. У період цифрової трансформації та зростання кількості атак на фінансові системи цей інструмент стає критично важливим для підтримання безпеки та довіри до ринку. Міжнародна асоціація органів страхового нагляду (IAIS) [8] підкреслює, що розвиток кіберстрахування є ключовим для зниження системних ризиків у цифрову епоху.

Окрім загального впливу страхових інструментів на стабільність фондового ринку, важливо врахувати їхню роль у корпоративних фінансах, адже саме компанії-емітенти є ключовими учасниками біржової діяльності.

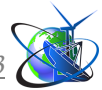
У контексті корпоративних фінансів страхові продукти виконують функцію стратегічного інструмента управління ризиками емітентів. Компанії, що виходять на фондовий ринок із розміщенням цінних паперів, стикаються з ризиком дефолту, валютних коливань та кіберзагроз. Використання кредитно-дефолтних свопів, parametric-моделей та кіберстрахування дозволяє корпораціям знизити вартість залучення капіталу, підвищити прозорість фінансової звітності та зміцнити довіру інвесторів. Як зазначають О.М. Ромашко, Н.О. Крихівська та Т.М. Оришин [2], страхові компанії виконують функцію акумуляції та перерозподілу ресурсів, забезпечуючи захист інвесторів від дефолтів.

Страхові продукти мають важливе значення для управління інвестиційними програмами корпорацій. Використання CDS та parametric-моделей дозволяє компаніям зменшити ризик втрат від коливань ринкової вартості активів, що особливо актуально для підприємств із високим рівнем зовнішнього фінансування. Це сприяє формуванню прогнозованих грошових потоків та підвищує інвестиційну привабливість корпорацій на фондовому ринку.

Інтеграція страхових механізмів у корпоративні фінанси забезпечує довгострокову стійкість бізнес-моделей. Кіберстрахування та страхування невиконання зобов'язань дозволяють компаніям мінімізувати операційні та фінансові ризики, що виникають у процесі біржової діяльності. Це не лише захищає інтереси акціонерів, а й створює умови для стабільного розвитку фондового ринку, де корпоративна надійність стає ключовим фактором довіри інвесторів. Міжнародна асоціація органів страхового нагляду (IAIS) [8] підкреслює, що розвиток кіберстрахування є ключовим для зниження системних ризиків у цифрову епоху.

Таким чином, корпоративний вимір використання страхових продуктів доповнює загальну архітектуру фондового ринку, показуючи, що стабільність окремих підприємств безпосередньо трансформується у стійкість фінансової системи загалом.

Враховуючи наведені напрями використання страхових механізмів, можна стверджувати, що вони формують багаторівневу систему захисту учасників

фондового ринку. Вона охоплює як класичні інструменти (страхування невиконання зобов'язань, кредитно-дефолтні свопи), так і сучасні інноваційні рішення (parametric-моделі, кіберстрахування). Така комбінація дозволяє не лише компенсувати окремі втрати, а й створювати системний буфер ризиків, який забезпечує стабільність фінансової системи.

Результат дії страхових продуктів – зниження ризиків, підвищення довіри, стабілізація ринку, підтримка інвестиційної активності.

Для наочності взаємозв'язок між основними групами ризиків та відповідними страховими інструментами представлено у рис. 1. Схема демонструє, як страхові продукти трансформують негативний вплив політичних, валютних, регуляторних, фінансових, технологічних та соціально-економічних ризиків у позитивний результат — підвищення довіри інвесторів, зростання ліквідності, активізацію інвестиційної діяльності та інтеграцію українського фондового ринку у міжнародні фінансові процеси.

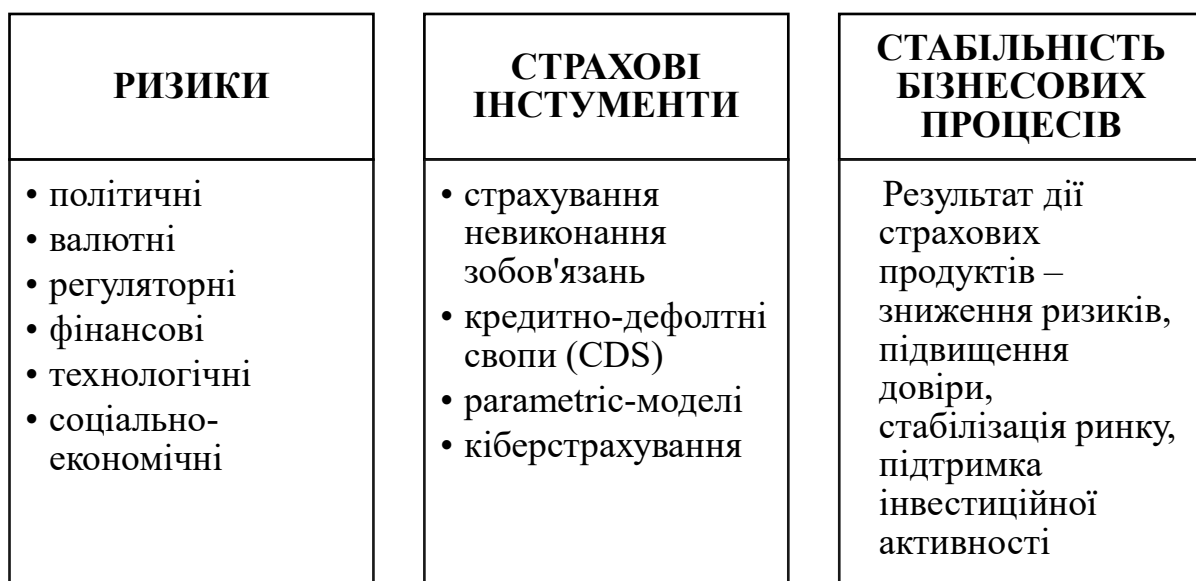

Рисунок 1 – Страхові продукти як буфер ризиків

Джерело: авторська розробка

Як показано на рисунку 1, страхові продукти виконують роль буфера між багатофакторними ризиками та стабільністю фондового ринку. Вони трансформують негативний вплив політичних, валютних, регуляторних, фінансових, технологічних та соціально-економічних чинників у позитивні

результати – підвищення довіри інвесторів, зростання ліквідності та активізацію інвестиційної діяльності.

Страхові продукти у функціонуванні фондового ринку України мають не лише технічне, а й стратегічне значення. Вони формують основу для підвищення інвестиційної привабливості, зниження ризиків та забезпечення довгострокової фінансової стабільності.

У контексті посткризового відновлення їхня роль проявляється у кількох ключових напрямках. Передусім це формування довіри інвесторів: наявність страхових механізмів знижує ризики втрат і стимулює участь як інституційних, так і приватних інвесторів.

Не менш важливим є підвищення інвестиційної активності. Страхові продукти створюють умови для залучення капіталу у стратегічні галузі, що потребують відновлення після кризи, забезпечуючи фінансування довгострокових проєктів.

Використання страхових інструментів сприяє також стабілізації фінансової системи. Завдяки їм фондовий ринок може виконувати функцію антикризової стабілізації, зменшуючи навантаження на державний бюджет та підтримуючи макроекономічну рівновагу.

Окремо слід відзначити інтеграцію у міжнародні стандарти. Впровадження сучасних страхових продуктів, таких як CDS, parametric-моделі чи кіберстрахування, сприяє гармонізації українського ринку з глобальними практиками та підвищує його конкурентоспроможність.

Таким чином, страхові продукти стають не лише інструментом управління ризиками, а й стратегічним чинником формування нової архітектури фінансової системи України. Їх інтеграція у фондовий ринок дозволяє забезпечити стійкість економіки, підтримати процеси відновлення та створити умови для довгострокового розвитку.

У країнах Європейського Союзу страхові компанії та пенсійні фонди розглядаються як стратегічні інвестори, що сприяють розвитку ринків капіталу та фінансовій стабільності. Європейське управління з питань страхування та

пенсій [7] підкреслює, що їхня участь у Capital Markets Union є ключовою для підвищення конкурентоспроможності та інтеграції фінансових систем.

У США та глобально страхові продукти активно використовуються для зниження системних ризиків. Зокрема, кредитно-дефолтні свопи (CDS) та parametric-моделі страхування застосовуються для хеджування ризиків падіння активів, валютних коливань та природних катастроф. Згідно з дослідженням Bain & Company, сучасні страхові моделі дедалі більше орієнтуються на ризик-профілактику та кіберзахист, що стає критично важливим у цифрову епоху [5].

Європейський центральний банк також наголошує, що страхові компанії є важливим фактором фінансової стабільності [6], оскільки вони виступають великими інвесторами на ринках капіталу та забезпечують захист домогосподарств і бізнесу від ризиків. Це підтверджує, що інтеграція страхових продуктів у фондовий ринок має не лише локальне, а й глобальне значення.

Висновки.

Проведене дослідження засвідчує, що страхові продукти у функціонуванні фондового ринку України мають стратегічне значення. Вони виконують не лише технічну функцію мінімізації ризиків, а й формують основу для довгострокової фінансової стабільності та розвитку економіки.

Інтеграція страхових механізмів у біржову діяльність дозволяє знизити політичні, валютні та регуляторні ризики, забезпечити захист інвесторів від дефолтів та коливань ринкової вартості активів, підвищити довіру до фондового ринку, стимулювати інвестиційну активність та посилити стійкість корпоративних фінансів. Водночас вона створює умови для гармонізації українського ринку з міжнародними стандартами та його інтеграції у глобальну фінансову систему.

У контексті посткризового відновлення страхові продукти можуть стати ключовим інструментом формування нової архітектури фінансової системи. Вони здатні перетворити фондовий ринок на платформу економічної адаптації, яка швидко реагує на виклики, підтримує процеси відновлення та забезпечує стійкість економіки. Таким чином, стратегічна роль страхових продуктів полягає

у створенні системного буфера ризиків, що дозволяє фондовому ринку виконувати функцію антикризової стабілізації, сприяти довгостроковому розвитку та інтеграції України у світовий фінансовий простір.

Література:

1. Голюк В. Я., Кузьмінський В. З., Чумаченко О. Г. Сучасний стан фондового ринку України та перспективи його розвитку // Економіка та суспільство. – 2024. – №64. – С. 96. DOI: 10.32782/2524-0072/2024-64-96
2. Ромашко О. М., Крихівська Н. О., Орищин Т. М. Роль страхових компаній на фінансовому ринку України // Business Inform. – 2024. – №7. – С. 428–434. DOI: 10.32983/2222-4459-2024-7-428-434
3. Харабара В., Грешко Р., Харабара В. Фондовий ринок України: стан, актуальні проблеми та перспективи // Молодий вчений. – 2024. – №6(130). – С. 16. DOI: 10.32839/2304-5809/2024-6-130-16
4. Шулик Ю. Стан та перспективи розвитку фондового ринку України // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка». – 2024. – №33(61). – С. 69–80. DOI: 10.25264/2311-5149-2024-33(61)-69-80
5. Bain & Company. Global Insurance Report 2025: Bridging the Protection Gap. – Boston: Bain & Company, 2025. URL: https://www.eiopa.europa.eu/how-european-insurers-and-pension-funds-can-contribute-further-strengthen-capital-markets-union-2024-04-25_en?prefLang=sk
6. European Central Bank. The Importance of Insurance Companies for Financial Stability. – Frankfurt am Main: ECB, 2023.
7. European Insurance and Occupational Pensions Authority (EIOPA). *How European insurers and pension funds can contribute to strengthen the Capital Markets Union*. – Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2024
8. International Association of Insurance Supervisors (IAIS). Insurance and Financial Stability. URL: <https://www.iais.org/uploads/2025/04/IAIS-Year-in-Review-2024.pdf>.

9. Morck R., Shleifer A., Vishny R.W. The Stock Market and Investment: Is the Market a Sideshow? // *Brookings Papers on Economic Activity*. – 1990. – Vol. 1990, No. 2. – P.157–215. DOI: 10.2307/2534506

References

1. Holiuk, V. Ya., Kuzminskyi, V. Z., & Chumachenko, O. H. (2024). Suchasnyi stan fondovoho rynku Ukrainy ta perspektyvy yoho rozvytku [The current state of the Ukrainian stock market and prospects for its development]. *Ekonomika ta suspilstvo*, (64), 96. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-64-96>
2. Romashko, O. M., Krykhivska, N. O., & Oryshchyn, T. M. (2024). Rol strakhovykh kompanii na finansovomu rynku Ukrainy [The role of insurance companies in the financial market of Ukraine]. *Business Inform*, (7), 428–434. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-7-428-434>
3. Kharabara, V., Hreshko, R., & Kharabara, V. (2024). Fondovy rynok Ukrainy: stan, aktualni problemy ta perspektyvy [The Ukrainian stock market: state, current problems and prospects]. *Molodyi vchenyi*, 6(130), 16. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2024-6-130-16>
4. Shulyk, Yu. (2024). Stan ta perspektyvy rozvytku fondovoho rynku Ukrainy [The state and prospects of development of the Ukrainian stock market]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu "Ostrozka akademiia". Seriia "Ekonomika"*, 33(61), 69–80. [https://doi.org/10.25264/2311-5149-2024-33\(61\)-69-80](https://doi.org/10.25264/2311-5149-2024-33(61)-69-80)
5. Bain & Company. (2025). *Global Insurance Report 2025: Bridging the Protection Gap*. Boston: Bain & Company. Retrieved from <https://www.bain.com/global-insurance-report-2025>
6. European Central Bank. (2023). *The Importance of Insurance Companies for Financial Stability*. Frankfurt am Main: ECB.
7. European Insurance and Occupational Pensions Authority (EIOPA). (2024). *How European insurers and pension funds can contribute to strengthen the Capital Markets Union*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
8. International Association of Insurance Supervisors (IAIS). (2024). *Insurance and Financial Stability*. Retrieved December 21, 2025, from <https://www.iais.org/uploads/2025/04/IAIS-Year-in-Review-2024.pdf>
9. Morck, R., Shleifer, A., & Vishny, R. W. (1990). The stock market and investment: Is the market a sideshow? *Brookings Papers on Economic Activity*, 1990(2), 157–215. <https://doi.org/10.2307/2534506>

Abstract. *The purpose of the article is to explore the strategic role of insurance products in the functioning of Ukraine's stock market. The study contributes by identifying the main risks accompanying exchange activities and substantiating the necessity of integrating insurance mechanisms to mitigate them. The scientific novelty of the research consists in the systematization of modern insurance instruments such as issuer default insurance, credit default swaps, parametric models, and cyber insurance, which are considered strategic factors for market development. The practical significance is reflected in the formulation of recommendations aimed at increasing investment attractiveness and ensuring the stability of Ukraine's financial system. The conclusions confirm that insurance products can serve as effective risk-mitigation tools, strengthen investor confidence, and contribute to the formation of a new architecture of the financial system in the context of post-crisis recovery. The article emphasizes that the integration of insurance products into stock market operations is not only a technical solution but also a strategic step toward harmonization with international standards, stabilization of financial flows, and support of long-term economic resilience. By highlighting the role of insurance mechanisms in risk management, the study demonstrates their potential to transform the Ukrainian stock market into a platform for sustainable development and economic adaptation.*

Keywords: *stock market, insurance products, risks, credit default swaps, parametric models, cyber insurance, investment attractiveness, corporate finance, financial stability.*